

Regimul prescripției infracțiunilor de tortură și tratamente inumane

APRILIE 2021

Documentare și sinteză: Vlad Drăguș, expert parlamentar

Lucrarea poate fi accesată direct pe Intranet la pagina Direcției studii și documentare legislativă

* Lucrările elaborate în cadrul Direcției studii și documentare legislativă au caracter documentar și nu reprezintă punctul de vedere al Camerei Deputaților

Cuprins

Izvoare externe	1
Izvoare interne	2
Situația în anumite state.....	7
Uniunea Europeană.....	7
Republica Cehă	7
Croația	8
Danemarca	9
Estonia	9
Finlanda	11
Franța	11
Germania	12
Italia	14
Lituania	15
Malta	16
Spania	18
Ungaria	18
În afara Uniunii Europene.....	19
Australia	19
Canada	19
Georgia	22
Regatul Unit	23
Republica Moldova	24
SUA	26
Turcia	26
Bibliografie.....	28

Izvoare externe

Interzicerea torturii și a tratamentelor inumane se subscie ocrotirii dreptului la viață, sănătate, integritate fizică și psihică. Ocrotirea acestui drept este consolidată în **Constituția României** și ca urmare a transpunerii în dreptul național a unor Tratatate de Drept Internațional care consolidează la nivelul statelor ratificante respectarea drepturilor la viață, integritate psihică sau integritate fizică. De menționat în acest sens sunt: Declarația Universală a Drepturilor Omului (UDHR), Pactul internațional pentru drepturile civile și politice (ICCPR) sau Convenția de la Geneva.

În art. 5 al **UDHR** este prevăzut: Nimeni nu va fi supus torturii, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante.¹

ICCPR are prevăzut la art. 7: Nimeni nu va fi supus torturii și nici unor pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante. În special, este interzis ca o persoană să fie supusă, fără consimțământul sau, unei experiențe medicale sau științifice.²

Convenția ONU împotriva torturii și altor pedepse și tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată la New York la 10 decembrie 1984 este actul normativ de drept internațional specializat în materie, prin care este definită tortura pentru statele ratificante, dar instituie și măsuri concrete pe care acestea trebuie să le ia în cadrul dreptului intern pentru a asigura respectarea acestor drepturi în mod concret și eficace. În acest sens, este de menționat art. 2: 1. Fiecare stat parte ia masuri legislative, administrative, judiciare și alte masuri eficace pentru a împiedica săvârșirea de acte de tortura pe oricare teritoriu aflat sub jurisdicția sa. 2. Nicio împrejurare excepțională, oricare ar fi ea, fie ca este vorba de starea de război sau de amenințări cu războiul, de instabilitate politică internă sau de orice altă stare de excepție, nu poate fi invocată pentru a justifica tortura. 3. Ordinul unui superior sau al unei autorități publice nu poate fi invocat pentru a justifica tortura.³

Convenția Europeană a Drepturilor Omului documentul de bază al Consiliului Europei, interzice expres tortura prin art. 3 al respectivei, prin care se prevede că nimeni nu poate fi supus torturii, tratamentelor sau pedepselor degradante.⁴

¹ Textul a fost consultat la: https://www.ohchr.org/en/udhr/documents/udhr_translations/rum.pdf accesat 12.04.2021

² Textul a fost consultat la: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/82590> accesat la 12.04.2021

³ Textul a fost consultat la: http://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.http_act_text?id=32204 accesat 12.04.2021

⁴ Textul a fost consultat la: https://www.echr.coe.int/documents/convention_eng.pdf accesat 12.04.2021

Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene este principalul izvor de drept în această materie pentru dreptul și jurisprudența uniunii europene, acesta având valoare de izvor primar de drept al Uniunii Europene începând cu 1 ianuarie 2009. La art. 4 se prevede că: *Nimeni nu poate fi supus torturii și nici pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante.*⁵

Pentru dreptul internațional umanitar baza materiei este identificată în **Convențiile de la Geneva** și Protocoalele adiționale. Tortura este interzisă de articolul 3 comun celor patru convenții de la Geneva, articolul 12 din prima și a doua convenție, articolele 17 și 87 din a treia convenție, articolul 32 din a patra convenție, articolul 75 (2a & e) din Protocolul adițional I și articolul 4 (2 a & h) din Protocolul adițional II. În conflictele armate internaționale, tortura constituie o încălcare gravă în temeiul articolelor 50, 51, 130 și, respectiv, 147 din aceste convenții. Conform articolului 85 din Protocolul adițional I, aceste încălcări constituie crime de război. În conflictele armate non-internaționale, acestea sunt considerate încălcări grave. În plus, articolul 3 comun Convențiilor de la Geneva, articolul 75 (2 b & e) din Protocolul adițional I și articolul 4 (2 a & h) din Protocolul adițional II interzic „atacurile asupra demnității personale, în special tratamentele umilitoare și degradante” . În conflictele armate internaționale, aceste acte constituie încălcări grave.

România este stat membru în toate organizațiile sus-menționate și a ratificat toate aceste acte normative.

Izvoare interne

Infracțiunea de tortură precum și tratamentele inumane sunt reglementate în **legislația românească** prin două izvoare de drept principale:

- Constituția României
- Codul Penal

În Constituția României faptele respective sunt abordate în contextul ocrotirii **dreptului la viață, integritate fizică și psihică**. În acest sens în art. 22 se prevede:

(1) Dreptul la viață, precum și dreptul la integrarea fizică și psihică ale persoanelor sunt garantate.

⁵ Textul a fost consultat la: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:12012P/TXT&from=EN> accesat 12.04.2021

(2) **Nimeni nu poate fi supus torturilor și niciunui fel de pedeapsă sau de tratament inuman ori degradant.**

(3) Pedeapsa cu moartea este interzisă.

În **Codul Penal** al României (Legea 286/2009), infracțiunea de tortură și tratamente inumane este tratată în cadrul a două articole:

I. Art.282 de la capitolul **Infracțiuni împotriva înfăptuirii justiției (Titlul IV-Partea Specială)** intitulat -*Tortura* prevede: **(1)** Fapta funcționarului public care îndeplinește o funcție ce implică exercițiul autorității de stat sau a altei persoane care acționează la instigarea sau cu consimțământul expres ori tacit al acestuia de a provoca unei persoane puternice suferințe fizice ori psihice:

a) în scopul obținerii de la această persoană sau de la o terță persoană informații sau declarații;

b) în scopul pedepsirii ei pentru un act pe care aceasta sau o terță persoană l-a comis ori este bănuită că l-a comis;

c) în scopul de a o intimida sau de a face presiuni asupra ei ori de a intimida sau a face presiuni asupra unei terțe persoane;

d) pe un motiv bazat pe orice formă de discriminare, se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(2) Dacă fapta prevăzută în alin.(1) a avut ca urmare o vătămare corporală, pedeapsa este închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(3) Tortura ce a avut ca urmare moartea victimei se pedepsește cu închisoarea de la 15 la 25 de ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(4) Tentativa la infracțiunea prevăzută în alin. (1) se pedepsește.

(5) Nicio împrejurare excepțională, oricare ar fi ea, fie că este vorba de stare de război sau de amenințări cu războiul, de instabilitate politică internă sau de orice altă stare de excepție, nu poate fi invocată pentru a justifica tortura. De asemenea, nu poate fi invocat ordinul superiorului ori al unei autorități publice.

(6) Nu constituie tortură durerea sau suferințele ce rezultă exclusiv din sancțiuni legale și care sunt inerente acestor sancțiuni sau sunt ocazionate de ele.

II. Art. 439 din Capitolul **Infracțiuni de genocid și contra umanității (Titlul XII-Partea Specială)** reglementează la lit. E: *torturarea unei persoane aflate sub paza făptuitorului sau asupra căreia acesta exercită controlul în orice alt mod, cauzându-i vătămări fizice sau psihice, ori suferințe fizice sau psihice grave, ce depășesc consecințele sancțiunilor admise de către dreptul internațional*; la lit. G: *vătămarea*

integrității fizice sau psihice a unor persoane; și la lit. K: alte asemenea fapte inumane ce cauzează suferințe mari sau vătămări ale integrității fizice sau psihice. Sancțiunile acestor fapte sunt reprezentate de detențiunea pe viață sau închisoare de la 15 la 25 de ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

Prescripția faptelor

Regimul prescripțiilor este reglementat în legislația penală românească prin **Codul de Procedură Penală (Legea 135/2010)**. La art. **Art. 154-Termenele de prescripție a răspunderii penale**

(1) Termenele de prescripție a răspunderii penale sunt:

- a) **15 ani**, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 20 de ani;
- b) 10 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii mai mare de 10 ani, dar care nu depășește 20 de ani;
- c) 8 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, dar care nu depășește 10 ani;
- d) 5 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii mai mare de un an, dar care nu depășește 5 ani;
- e) 3 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii care nu depășește un an sau amenda.

(2) Termenele prevăzute în prezentul articol încep să curgă de la data săvârșirii infracțiunii. În cazul infracțiunilor continue termenul curge de la data încetării acțiunii sau inacțiunii, în cazul infracțiunilor continuate, de la data săvârșirii ultimei acțiuni sau inacțiuni, iar în cazul infracțiunilor de obicei, de la data săvârșirii ultimului act.

(3) În cazul infracțiunilor progresive, termenul de prescripție a răspunderii penale începe să curgă de la data săvârșirii acțiunii sau inacțiunii și se calculează în raport cu pedeapsa corespunzătoare rezultatului definitiv produs.

(4) În cazul infracțiunilor contra libertății și integrității sexuale, al celor de trafic și exploatare a persoanelor vulnerabile, precum și al infracțiunii de pornografie infantilă, săvârșite față de un minor, termenul de prescripție începe să curgă de la data la care acesta a devenit major. Dacă minorul a decedat înainte de împlinirea majoratului, termenul de prescripție începe să curgă de la data decesului.

Articolul însă trebuie privit coroborat cu art. 153 alin. (2) lit.a unde este prevăzut: „Prescripția nu înlătură răspunderea penală în cazul: a) infracțiunilor de genocid, contra umanității și de război, indiferent de data la care au fost comise”

Cu aceste precizări se pot oferi anumite observații:

- Ne aflăm în prezența a două categorii de incriminare a faptelor de tortură și tratamente inumane. Este important să menționăm faptul că elementul principal care diferențiază cele două infracțiuni îl reprezintă **subiectul activ al infracțiunii**, care în cazul art. 282 este în mod obligatoriu un *funcționar public* (privit în sens larg, ca purtător al autorității statale).

Elementul material al celor două infracțiuni nu prezintă diferențieri atât de importante, însă **scopul** este precizat în mod (mai) specific în cazul art. 282.

- Coroborând prevederile din Codul Penal cu cele ale Codului de Procedură Penală constatăm că infracțiunile de tortură și cele înscrise în categoria tratamente inumane sunt în mod categoric imprescriptibile, astfel încât faptele incriminate de art. 439 sunt imprescriptibile.
- Faptele incriminate de art. 282 (din capitolul Infracțiuni împotriva înfăptuirii justiției) nu sunt supuse prescriptibilității. Astfel în tezele alin. 1 și alin. 2 termenul de prescripție este de **8 ani** iar pentru alin. 3 termenul este de **15 ani**.
- Speța Al-Nashiri vs. România de la CEDO se încadrează la art. 282 din Codul Penal.

În general, în ceea ce privește termenele de prescripție pentru astfel de fapte, organizațiile internaționale de profil au subliniat importanța eficacității măsurilor luate de statele membre în sancționare, și au atras atenția asupra faptului că existența unor astfel de termene ar fi un impediment în prevenirea infracțiunilor dar mai ales în reparațiile oferite victimelor sau succesorilor lor.

De altfel, prin Comentariul nr. 31 (80) al Comisiei ONU pentru Drepturile Omului se precizează că lipsa unui termen de prescripție contribuie în mod direct la oprirea unor astfel de fapte, și că este un rezultat direct al caracterului absolut și universal al interzicerii torturii.⁶

În contextul acestui caracter absolut, Curtea Internațională de Justiție (CIJ) a consolidat în jurisprudența sa, prin cazul de referință *Abdulsamet Yaman vs Turcia*, (nr. 32446/96, *paragraful 55, noiembrie 2004*) următorul aspect cu privire la săvârșirea acestor fapte de către un purtător al autorității statale: *dacă un funcționar de stat a fost acuzat de infracțiuni care implică tortură sau maltratare, este extrem de important pentru*

⁶ Comentariul poate fi consultat la:

<https://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=6QkG1d%2FPPrICaQhKb7yhsjYoiCfMKoIRv2FVaVzRkMjTnjRO%2Bfud3cPVrcM9YR0iW6Txaxgp3f9kUFpWog%2FhW%2FTpKi2tPhZsbEJw%2FGeZRASjdFuuJQRnbJEaUhby31WiQPI2mLFDe6ZSwMMvmQGVHA%3D%3D> 13.04.2021

scopurile unui „remediu eficient” ca procedurile penale și condamnarea să nu fie prescrise și ca acordarea unei amnistii sau grațierea să nu fie permise.

Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei, în calitate de organism însărcinat cu monitorizarea executării hotărârilor CEDO, a abordat această problemă în cadrul măsurilor individuale, precum și a celor generale cu privire la prevenirea anchetelor ineficiente în cazul cercetării penale a suspiciunilor de tortură și fapte asimilate. La alin. 7 din Decizia Consiliului în cadrul celei de-a 1288-a ședințe (iunie 2017) privind cazul Hajrulahu împotriva „fostei Republici Iugoslave a Macedoniei”, Consiliul recomandă statelor să reflecteze asupra abrogării oricăror forme de prescripție pentru infracțiunea de tortura.⁷

Cele mai multe recomandări din domeniu sugerează că există două abordări cheie în ceea ce privește tehnicile legislative utilizate pentru ridicarea prescripțiilor. Prima abordare implică **amendare articolelor (în sine)** care se referă la infracțiunile de tortură și/sau tratamente inumane, în sensul includerii în mod precis a caracterului imprescriptibil a acestora. A doua abordare reprezintă **amendarea articolelor care tratează materia generală a prescripției** prin includerea separată și specifică a infracțiunilor de tortură și/sau tratamente inumane ca fiind excepții particulare, cărora nu li se aplică niciun regim de prescripție.

Dificultățile legate de executarea hotărârilor CEDO în temeiul articolului 3 privind expirarea termenelor de prescripție pentru urmărirea penală infracțiunilor relevante și executarea pedepselor pentru acestea, implică restricții legate de aplicarea retroactivă a modificărilor legislative privind ridicarea prescripției pentru infracțiunea de tortură (dar și alte forme de rele tratamente grave). Aceste aspecte trebuie diferențiate atunci când vine vorba de identificarea încălcărilor părții procedurale a articolului 3 de executarea ulterioară a hotărârilor CEDO în ceea ce privește măsurile individuale și generale.

Prima chestiune a fost tratată în jurisprudența CEDO (și) în cazul Mocanu vs. România. Curtea a considerat că în cazurile de tortură sau tratamente inumane săvârșite de funcționarii statului, procedurile penale nu ar trebui să fie întrerupte din cauza unui termen de prescripție. Mai mult, modul în care se aplică termenul de prescripție trebuie să fie compatibil cu cerințele Convenției. Prin urmare, este dificil să se accepte perioade de prescripție inflexibile care să nu admită excepții.⁸

⁷ Detalii cu privire la cazul Hajrulahu: <https://hudoc.exec.coe.int/eng#%7B%22EXECIdentifier%22:%5B%22004-6454%22%5D%7D> accesat 13.04.2021

⁸ Mocanu și alții vs. România, nr. 10865/09, 45886/07, 32431/08, paragraf 326

Situația în anumite state Uniunea Europeană

Republica Cehă

Prevederile relevante cu privire la infracțiunile de tortură, rele tratamente dar și regimul prescripțiilor se pot regăsi în cazul Republicii Cehe în cadrul Codului Penal.

Secțiunea 149 intitulată: *Tortura și alte tratamente crude și inumane prevede: (1) Oricine cauzează suferințe corporale sau mentale prin tortură sau prin alte tratamente inumane sau crude unei alte persoane în legătură cu exercitarea puterilor unei autorități publice, unei autorități locale, unei instanțe sau altei autorități publice, va fi condamnat la închisoare de la șase luni la cinci ani.*

Secțiunea 401-Crime împotriva umanității: (1) *Oricine comite în cadrul unui atac extins și sistematic îndreptat împotriva civililor acte de: h) tortură, j) un alt act inuman de natură similară, va fi condamnat la închisoare de la 12 la 20 de ani sau la o pedeapsă excepțională de închisoare (detențiune pe viață).*

Secțiunea 35 reglementează regimul general al prescripției în materie penală:

Împlinirea perioadei de prescripție nu va cauza înlăturarea răspunderii penale:

a) *pentru infracțiunile prevăzute în capitolul XIII din partea specială a prezentei legi, cu excepția oricăror infracțiuni de finanțare, sprijin și promovare a unei mișcări care are drept scop încălcarea drepturilor omului (secțiunea 403), exprimarea simpatiilor pentru mișcările care caută să suprimă drepturile și libertățile omului (secțiunea 404), negarea, aprobarea și justificarea genocidului (Secțiunea 405), inclusiv astfel de fapte comise în trecut care ar îndeplini sub imperiul legii prezente, criteriile unor astfel de infracțiuni,*

b) *pentru infracțiuni de subversiune a Republicii (secțiunea 310), atac terorist (secțiunea 311) și terorism (secțiunea 312), dacă au fost comise în astfel de circumstanțe încât să constituie crime de război sau crime împotriva umanității, astfel cum se specifică în reglementările de drept internațional,*

c) *pentru orice alte infracțiuni comise între 25 februarie 1948 și 29 decembrie 1989, unde limita superioară a pedepsei închisorii se ridică la cel puțin 10 ani, dacă, din motive incompatibile cu principiile fundamentale ale ordinii juridice a unui stat democratic, nu s-a produs condamnarea definitivă sau achitarea și pentru orice infracțiuni comise de*

*funcționari publici sau în asociere cu persecuția unei persoane sau a unui grup de persoane din motive politice, rasiale sau motive religioase.*⁹

Din prevederile identificate de noi, prevederile legislației penale din Republica Cehă **înlătură prescripția tuturor faptelor de infracțiune sau tratamente inumane.**

Croația

În Croația infracțiunea de tortură se regăsește într-o serie de articole în contexte diferite în ceea ce privește latura obiectivă, cea subiectivă dar și subiectul activ al infracțiunii. Articolul 90 incriminează săvârșirea faptei în contextul „unui atac generalizat sau sistematic îndreptat împotriva oricărei populații civile”. În contextul art. 90 atacul reprezintă și situația definită de alin. 6: ”torturează o persoană aflată în custodia sau sub controlul acuzatului, provocându-i intenționat persoanei dureri sau suferințe severe, fie ele fizice sau psihice, cu excepția unei astfel de dureri sau suferințe care decurge numai din sancțiuni legale, inerente sau incidentale;”

Sancțiunea aplicabilă este de cel puțin cinci ani de detențiune sau o pedeapsă cu detențiunea ”de lungă durată”.

Art. 91 se referă la tortură în contextul crimelor de război. În acest caz sancțiunea este de cel puțin trei ani de închisoare.

Articolul 104 incriminează tortura folosită de un purtător al autorității publice, după cum urmează:

„Un funcționar public sau altă persoană care, la instigarea sau cu consimțământul unui funcționar public sau al altei persoane care acționează în calitate oficială, provoacă durere sau suferință severă, fie ea fizică sau psihică, în scopuri precum obținerea de la victimă a unei informații sau o mărturisire, pedepsind-o pentru o faptă pe care a comis-o sau pe care o terță persoană a comis-o sau este suspectată că a comis-o, sau a intimidat-o, constrâns-o pe ea sau pe o terță persoană sau pentru orice motiv bazat pe discriminare de orice fel, **va fi pedepsit cu închisoare de la unu la zece ani.**”

⁹ Codul penal al Republicii Ceha a fost consultat la:

https://www.legislationline.org/download/id/6370/file/Czech%20Republic_CC_2009_am2011_en.pdf accesat 15.04.2021, p.15

Prescripție: Articolul 81

(2) Nicio limitare legală nu se aplică urmăririi penale a infracțiunii de genocid (art. 88), agresiune (articolul 89), crimelor împotriva umanității (articolul 90), crimelor de război (articolul 91) și altor infracțiuni care nu fac obiectul prescripției prevăzute în Constituția Republica Croația sau dreptul internațional.¹⁰

În concluzie, în cazurile de tortură prevăzute de art. 90 și 91 nu este aplicabil un regim de prescripție a urmăririi sau răspunderii penale. Deoarece tezele de înlăturare a regimului prescripției sunt prevăzute prin enumerare, acestea au caracter limitativ, astfel încât teza prevăzută de **art. 104 este supusă** regimului general al prescripției.

Danemarca

Infracțiunea de tortură este reglementată în dreptul danez la Secțiunea 157A. Orice infracțiune din Codul Penal danez, dacă a fost săvârșită prin concurs cu infracțiunea de tortură, aceasta va reprezenta o circumstanță agravantă.

Alin. (2) prevede că se va considera a fi vorba de tortură, dacă fapta a fost săvârșită pentru și în timpul îndeplinirii unor atribuțiuni de serviciu public, fie danez, fie internațional, prin vătămare corporală sau degradarea sănătății prin violențe fizice și psihice sau provocarea unor alte tipuri de suferințe, cu scopul (1) de a obține informații ; (2) pedepsirii sau intimidării unei persoane pentru a face, a se abține, sau a facilita o anumită acțiune. În plus este considerat un motiv și credința, convingerile politice, orientările sexuale, originea națională sau cea etnică.

În situațiile enumerate mai sus, prescripția a fost abrogată în totalitate.

Estonia

Codul Penal din Estonia reglementează în Secțiunea 89 infracțiunile împotriva umanității, după cum urmează: (1) Privarea sau restrângerea sistematică sau la scară largă a drepturilor și libertăților omului, instigată sau condusă de un stat, organizație sau

¹⁰ Codul Penal al Croației a fost consultat în limba engleză la:
https://www.legislationline.org/download/id/7896/file/Croatia_Criminal_Code_2011_en.pdf 14.04.2021

grup, sau uciderea, tortura, violul, provocând daune sănătății, deplasarea forțată, expulzarea, supunerea la prostituție, privarea neîntemeiată de libertate sau alte abuzuri asupra civililor, se pedepsește cu închisoare **de la opt la 20 de ani sau închisoare pe viață**.

Secțiunea 290 reglementează în mod expres infracțiunea de tortură după cum urmează: (1) Cauzarea unei dureri fizice sau psihice mari sau consistente de către un funcționar public (purtător al autorității de stat) fără temeiuri legale unei persoane, cu intenția de a obține declarații de la el sau de la terțe persoane, pedeapsa, intimidarea, constrângere sau discriminarea, precum și instigarea unui oficial la un astfel de act sau consimțământul la un astfel de act se pedepsește cu **închisoare de la unu la șapte ani**.

(2) Același fapt, dacă este săvârșit:

- 1) împotriva a două sau mai multe persoane; sau
- 2) împotriva unei persoane cu vârsta sub 18 ani; sau
- 3) de către un grup, se pedepsește cu **doi până la zece ani de închisoare**.

(3) Un act prevăzut la subsecțiunea (1) sau (2) dacă este comis de o persoană juridică, se pedepsește cu o pedeapsă pecuniară.¹¹

Regimul prescriptibilității este reglementat de Secțiunea 81, unde la alin. (2) se prevede: Infracțiunile de agresiune, crimele de genocid, crimele împotriva umanității, crimele de război și infracțiunile pentru care este prescrisă închisoarea pe viață nu sunt supuse prescripției.

Infracțiunea de tortură cuprinsă în Secțiunea 290 al Legii se regăsește la Capitolul 17 privind infracțiunile de serviciu public, astfel încât nu este supusă exceptării de la regimul prescripției, care în acest caz este de 10 ani.¹²

Este însă de remarcat că în cadrul Secțiunii 89, unul din subiecții activi este chiar "un stat". **Cu toate că nu am identificat jurisprudență relevantă** legată de interpretarea acestui termen, nu considerăm a fi implauzibilă **o interpretare extinsă** a termenului, în sensul asocierii conceptului de „stat” cu purtător al autorității publice, adică persoană care

¹¹ Codul Penal al Estoniei a fost consultat în limba engleză la:
<https://www.riigiteataja.ee/en/eli/522012015002/consolide> 14.04.2021

¹² Idem. Secțiunea 81. Alin. (1)

acționează în temeiul puterii de stat. Tortura reglementată de Secțiunea 89 este imprescriptibilă.

Finlanda

O primă mențiune a regimului torturii și tratamentelor inumane apare în Codul Penal Finlandez, în Secțiunea 11 alin.1, unde este prevăzut că pentru o serie de infracțiuni (printre care și cele menționate) procurorul de caz poate să solicite instanței să nu aplice instituția eliberării condiționate, pedeapsa fiind aplicată în întregul său.

Tortura apare ca infracțiune în mai multe ipostaze: Secțiunea 7- Ca infracțiune internațională; Secțiunea 3- Crime împotriva umanității; Secțiunea 5 -Crimă de război; Secțiunea 9- Faptă săvârșită de un purtător al autorității publice.

Pentru crime împotriva umanității și cele de război pedeapsa **este detențiunea de un an (minim) până la detențiunea pe viață.**

Pentru fapta prevăzută în Secțiunea 9 pedeapsa minimă este de detențiune pe un an iar cea maximă este de până la 12 ani.

Prescripția răspunderii penale este reglementată în legislația penală finlandeză în cadrul Capitolului 8 - Termenul de prescripție. Acesta prevede la secțiunea 1 alin.1 că: dreptul de a începe urmărirea penală pentru cele mai grave pedepse (pedeapsa detențiunii pe viață) nu poate fi prescris.¹³ Pentru faptele unde este prevăzută pedeapsa detențiunii mai mare de opt ani, termenul de prescripție este de 20 de ani de la data săvârșirii infracțiunii.

Astfel, se poate observa că Finlanda exceptează doar două tipuri de infracțiuni de tortură, acolo unde este aplicabilă (potențial) pedeapsa pe viață. Pentru teza cuprinsă în Secțiunea 9, se aplică regimul general al prescriptibilității.

Franța¹⁴

Art. 221-1 din Codul Penal francez face parte din capitolul dedicat crimelor împotriva umanității. Acesta prevede că în contextul unui atac general, concertat și sistematic asupra unei populații civile sau asupra unui grup, următoarele fapte:

¹³ Codul Penal al Finlandei a fost consultat la: <https://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1889/en18890039.pdf> accesat 15.04.2021

¹⁴ Codul Penal din Franța a fost consultat la: https://www.legislationline.org/download/id/8546/file/France_CC_am012020_fr.pdf accesat 19.04.2021

1. Atac voluntar asupra vieții unei/unor persoane;
2. Uciderea;
3. Aducerea în sclavie;
4. Deportarea sau transferul forțat al populației;
5. Închisoare sau orice altă formă de privare gravă de libertate fizică, cu încălcarea legii naționale și a prevederilor fundamentale ale dreptului internațional;

6. Tortură

11. Alte acte de tratament inumane cu un caracter similar care cauzează intenționat suferințe mari sau atacuri grave asupra integrității fizice sau mentale; reprezintă crime împotriva umanității. Acestea se pot sancționa cu închisoarea pe viață.

Art. 222-1 se referă de asemenea la tratamente inumane și tortură: Fapta de a supune o persoană la tortură sau la acte de barbarie este pedepsită cu **15 ani de închisoare**.

Infracțiunile din art. 222-1 au prevăzută pedeapsa cu închisoarea pe viață atunci când sunt în concurs cu omorul sau violul.

Potrivit art. 213-5 și introdus de Legea 63-1346 din 1964, infracțiunile din categoria crimelor împotriva umanității sunt imprescriptibile.¹⁵

Germania

În Codul Penal din Germania identificăm mai multe secțiuni care ar putea fi incidente în situații de tip „tortură” sau „tratamente inumane”.

În primul rând este vorba de Secțiunea 224¹⁶ care se referă la-Vătămări corporale periculoase. Considerăm că prin interpretare extinsă este posibilă încadrarea unor fapte la această secțiune. Potrivit acestuia:

¹⁵ Înalta Curte de Casație s-a pronunțat cu privire la legiferarea făcută prin Legea inițială. Detalii: <https://www.senat.fr/rap/I01-204/I01-2043.html> accesat 19.04.2021

¹⁶ Codul Penal al Germaniei a fost consultat la: https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stgb/index.html#gl_p3198 accesat 20.04.2021

(1) Oricine cauzează vătămări corporale:

1. prin administrarea de otravă sau alte substanțe nocive pentru sănătate,
2. folosind o armă sau alt instrument periculos,
3. printr-un atac grav,
4. acționând împreună cu o altă parte

5. folosind **metode** care prezintă un pericol pentru viață poate fi pedepsit cu închisoarea pentru un termen cuprins între **șase luni și 10 ani**, iar în cazuri mai puțin grave închisoare pentru între trei luni și cinci ani.

(2) Tentativa se pedepsește.

O secțiune care privește în mod special infracțiunile vizate în funcțiile publice se poate identifica în Secțiunea 340- vătămarea corporală săvârșită în funcțiile publice. Potrivit acesteia:

(1) Funcționarii publici care, în exercitarea atribuțiilor sau în legătură cu îndatoririle lor, comit vătămări corporale sau permit comiterea acestora, pot fi condamnați la o pedeapsă cu închisoarea pentru o perioadă cuprinsă **între trei luni și cinci ani**. În cazurile mai puțin grave, pedeapsa este închisoarea pentru o perioadă **de maximum cinci ani** sau o amendă.

(3) Secțiunile 224-229 se aplică în mod corespunzător infracțiunilor prevăzute la subsecțiunea (1) teza 1. Coroborând Secțiunea 224 (exemplu) cu Secțiunea 340, putem ajunge la o situație în care o persoană investită cu exercitarea autorității publice și care are o conduită descrisă precum în art. citate poate fi condamnat pentru conduite ce ar putea fi înțelese ca făcând parte din „tortură” sau „tratamente inumane”.

Secțiunea 78 din Codul Penal al Germaniei reglementează perioadele prescripției în materie penală.

Infracțiunile grave prevăzute la **Secțiunea 211** (crimă în circumstanțe agravante specifice) **nu fac obiectul prescripției**. Este vorba de circumstanțele următoare: ucidere din simpla dorință de a ucide; pentru a obține gratificare sexuală; din lăcomie sau alte motivații materiale; în mod perfid sau sadic; prin mijloace ce constituie un pericol public sau pentru a acoperi săvârșirea unei alte infracțiuni. Sancțiunea aplicabilă pentru aceste circumstanțe este **detențiunea pe viață**.

În alte cazuri, termenele aplicabile sunt:

1. 30 de ani în cazul infracțiunilor care se pedepsesc cu închisoare pe viață (cu excepția celor de la Secțiunea 211
2. 20 de ani în cazul infracțiunilor care se pedepsesc cu o pedeapsă maximă de închisoare mai mare de 10 ani,
3. 10 ani în cazul infracțiunilor care se pedepsesc cu o pedeapsă maximă de închisoare mai mare de cinci ani, dar nu mai mare de 10 ani,
4. cinci ani în cazul infracțiunilor care se pedepsesc cu o pedeapsă maximă de închisoare mai mare de un an, dar nu mai mare de cinci ani,
5. trei ani în cazul altor infracțiuni

Italia¹⁷

În Codul Penal al Italiei tortura este reglementată la Art. 613-bis. după cum urmează: Oricine, care prin violență sau amenințări grave, sau acționând cu cruzime, provoacă suferințe fizice acute sau traume psihologice verificabile unei persoane private de libertate sau care este sub custodia, autoritatea, supravegherea, controlul, îngrijirea sau asistența făptuitorului, sau care se află în condiții de apărare cu deficiențe, poate fi pedepsit cu **închisoare de la patru la 10 ani** dacă infracțiunea este comisă prin concursul acestor împrejurări sau **dacă implică tratament inuman și degradant pentru demnitatea persoanei**.

Dacă faptele menționate la anterior sunt comise de un funcționar public sau de o persoană responsabilă de un serviciu public, **prin abuz de putere sau cu încălcarea obligațiilor inerente funcției sau serviciului**, pedeapsa este **închisoarea de la cinci la 12 ani**. Dacă moartea este o consecință neintenționată a faptelor menționate în prima teză, pedeapsa este de 30 de ani de închisoare.

Dacă vinovatul cauzează în mod voluntar moartea, pedeapsa este închisoarea pe viață.

¹⁷ Codul Penal al Italiei a fost consultat la: <https://www.altalex.com/documents/news/2014/10/28/dei-delitti-contro-la-persona> accesat la 19.04.2021

Considerăm relevant și Art. 613-ter. cu privire la „Incitarea oficialului public la comiterea torturii”. Potrivit acestuia: Un funcționar public sau o persoană responsabilă de un serviciu public care, în îndeplinirea îndatoririlor sau serviciului său, instigă în mod concret un alt funcționar public sau o altă persoană responsabilă de un serviciu public să comită infracțiunea de tortură, chiar dacă instigarea nu este acceptată, dar infracțiunea nu este comisă, se pedepsește cu închisoare **de la șase luni la trei ani**.

În materie penală **prescripția este reglementată de Art. 157.** al Codului Penal din Italia după cum urmează :

Atunci când legea stabilește pedepse pentru infracțiune, altele decât pedepse privative de libertate și pecuniare, se aplică termenul de trei ani. Se poate renunța la efectele termenului de prescripție în mod expres de către acuzat.

Prescripția nu se aplică infracțiunilor pentru care legea prevede **închisoarea pe viață**, inclusiv ca urmare a aplicării circumstanțelor agravante încadrării principale.

Pentru infracțiunile pentru care limita superioară a pedepsei depășește șase ani, perioada de prescripție este egală cu pedeapsa maximă prevăzută.

Lituania¹⁸

Infracțiunea de tortură și cea de tratamente inumane apar în cadrul art. 100 din Codul penal din Lituania, sub umbrela mai largă a tratamentului persoanelor, interzis de către normele dreptului internațional.

Infracțiunile sunt individualizate sub contextual săvârșirii lor ca parte din acțiuni concertate de către o entitate statală sau organizație într-un mod sistematic. Tratamentele inumane și tortura apar prevăzute expres în textul legii, însă nu sunt definite în detaliu.

Pedeapsa prevăzută pentru astfel de infracțiuni este detențiunea **între 5 și 20 de ani sau pe viață**.

Perioada de prescripție din dreptul penal lituanian se regăsește reglementată în cadrul art. 95. al Codului Penal. Potrivit acestui articol perioadele de prescripție sunt după cum urmează :

¹⁸ Codul Penal Lituanian a fost consultat la:

https://www.legislationline.org/download/id/8272/file/Lithuania_CC_2000_am2017_en.pdf accesat 19.04.2021

- a) trei ani, în cazul săvârșirii unei contravenții;
- b) opt ani, în cazul unui omor din culpă
- c) 12 ani, în cazul săvârșirii unei infracțiuni premeditate mai puțin grave;
- d) 15 ani, în cazul săvârșirii unei infracțiuni grave;
- e) 25 de ani, în cazul săvârșirii unei infracțiuni cu gravitate ridicată;
- f) 30 de ani, în cazul săvârșirii unei infracțiuni de omor cu premeditare

9. Următoarele infracțiuni prevăzute în Codul penal nu vor fi supuse termenului de prescripție:

2) tratamentul persoanelor interzis conform dreptului internațional (tratamente inumane, degradante,);

3) vătămarea corporală, tortura sau alte tratamente inumane ale persoanelor protejate potrivit dreptului internațional umanitar sau încălcarea protecției bunurilor lor

Malta¹⁹

În Codul penal maltez, o primă reglementare asupra infracțiunilor de tortură și tratamente inumane o putem identifica în cadrul art. 54C privind infracțiunile împotriva umanității. Alin (1) definește o astfel de infracțiune ca fiind săvârșită ca parte a unui atac sistematic îndreptat împotriva populațiilor civile cu bună-știință cu privire la atacul respectiv. Două dintre manifestările acestui tip de infracțiuni sunt prevăzute la lit. F- tortura și la lit. K- alte tratamente inumane.

Tortura mai apare reglementată într-un context, în cadrul art. 139A: „Orice funcționar public sau orice altă persoană care acționează în calitate oficială, care în mod intenționat provoacă durere sau suferință severă, fie ea fizică sau mentală unei alte persoane:

¹⁹ Codul Penal Maltez a fost consultat la: <https://justice.gov.mt/en/pcac/Documents/Criminal%20code.pdf> accesat 19.04.2021

(a) în scopul obținerii de la el sau de la o terță persoană de informații sau o mărturisire; sau

(b) în scopul pedepsirii acestuia pentru o faptă pe care el sau o terță persoană a comis-o sau este suspectată că ar fi comis-o

(c) în scopul intimidării acestuia sau al unei terțe persoane sau al constrângerii acestora cu scopul de a omite sau a face orice act;

(d) din orice motiv bazat pe discriminare de orice fel va putea fi condamnat cu pedeapsa la închisoare de la cinci la nouă ani.

Tortura mai apare și ca situație agravantă pentru infracțiunea de privare de libertate și în contextul crimelor de război.

În materia penală din Malta, nu sunt prevăzute excepții de la aplicarea regimului prescripției. Astfel, în cadrul art. 688 regăsim perioadele de prescripție după cum urmează:

a) 20 de ani în ceea ce privește infracțiunile sancționate cu minim 20 de ani de închisoare

(b) 15 ani pentru infracțiunile în care pedeapsa este închisoarea între nouă și 20 de ani.

(c) 10 ani pentru infracțiunile în care pedeapsa este închisoarea de la patru ani la nouă ani

(d) 5 ani pentru infracțiunile în care pedeapsa este închisoarea de la un an la patru ani

(e) 2 ani pentru infracțiunile în care pedeapsa este închisoarea de până la un an sau amenda penală

(f) 3 luni pentru contravenții

Spania²⁰

Și în dreptul penal spaniol, infracțiunea de tortură apare reglementată în mai multe teze. Principala reglementare o găsim în cadrul **art. 607 bis** privind infracțiunile împotriva umanității. Este prevăzut la alin. 1 că în contextul unui atac sistematic asupra populației civile, oricine poate fi condamnat pentru următoarele acte: (...); 8. Tortură asupra persoanelor pe care le au în custodie, control sau în detențiune. Tortura este definită ca fiind: „actul de a supune o persoană unor suferințe fizice sau psihice.” Pedepsa principală este **închisoarea de la patru la opta ani, iar în formă atenuantă de la trei la șase ani.**

Articolul 174 se referă la infracțiunea de tortură și este în cadrul capitolului privind infracțiunile de tortură și împotriva integrității morale. Tortura este privită ca fiind actul săvârșit de o autoritate sau funcționar public, care, abuzând de autoritatea pe care o poartă și în scopul obținerii unei mărturisiri sau informații, sau pentru a-l sancționa pentru o faptă pe care a comis-o sau este suspectat că ar fi comis-o, sau pentru orice motiv pe bază de discriminare, supune o persoană la condiții sau proceduri care din pricina naturii lor, a duratei lor sau altor circumstanțe, cauzează suferință fizică sau mentală, diminuarea capacităților cognitive, de discernământ sau de luare a unor decizii sau compromise integritatea morală a persoanei. Pedepsa în formă agravantă va fi de închisoare de la doi la șase ani, iar în formă simplă de la un an la trei ani.

Art. 131 privitor la regimul general al prescripțiilor în legea penală prevede la alin. 4 că nu este aplicabil regimul prescripțiilor în cazul infracțiunilor împotriva umanității sau a genocidului. Astfel, infracțiunile săvârșite în contextul tezelor art. 607 bis nu sunt supuse unui regim al prescripției, dar cele de la art. 174 sunt (în acest caz 10 ani).

Ungaria

Codul Penal din Ungaria prevede infracțiunile de tortură și tratamente inumane în cadrul mai multor articole (Secțiuni)

În cadrul secțiunii 301 :

²⁰ Codul Penal al Spaniei a fost consultat la:

https://www.legislationline.org/download/id/6443/file/Spain_CC_am2013_en.pdf accesat 19.04.2021

(1) Orice funcționar public care abuzează fizic o altă persoană în timpul procedurilor sale oficiale poate fi sancționat cu pedeapsa cu închisoare între unu și cinci ani.

(2) Pedeapsa este închisoarea cuprinsă între doi și opt ani dacă infracțiunea se săvârșește în variantă agravantă într-un grup.

Secțiunea 303 vine în completare prin textul:

(1) Orice funcționar public care încearcă prin forță sau amenințare cu forța sau prin alte mijloace similare să constrângă o persoană pentru a obține informații poate fi pedepsit cu închisoare între unu și cinci ani.

(2) Pedeapsa este închisoarea cuprinsă între doi și opt ani dacă infracțiunea definită la lit.

Secțiunea 143. prevede că în contextul unui atac sistematic asupra unei populații civile, cauzează daune fizice sau morale grave (la lit. G). făptuitorul poate fi condamnat cu pedeapsa cu închisoarea **de la 10 la 20 de ani**.

Regimul general al prescripției în dreptul penal din Ungaria se regăsește în secțiunile 26. Și urm. Secțiunea 26 alin(3) prevede că nu li se va aplica un regim de prescripție infracțiunilor cuprinse în capitolele **XIII (Crime împotriva umanității) și XIV (crime de război)**. **Secțiunea 143 se încadrează în capitolul XIII.**

În afara Uniunii Europene

Australia

În general, în Australia nu se aplică un regim al prescripției în cadrul procedurilor penale. Perioada în care trebuie inițiată procedura penală poate să difere între diferite infracțiuni și diferite jurisdicții (statele). În general, un termen de prescripție se aplică infracțiunilor minore sau sumare. Termenul de prescripție în materie penală nu afectează competența instanței.²¹

²¹ Informații privind regimul prescripției pe jurisdicțiile Australiene:

https://www.aph.gov.au/parliamentary_business/committees/senate/community_affairs/completed_inquiries/1999-02/child_migrat/report/e06

În Australia există o lege specială care reglementează materia torturii, Legea privind Tortura din 1988(148/1988). Infracțiunea de tortură este definită ca fiind: orice act prin care este cauzată durere sau suferință severă, fie ea fizică sau mentală, unei persoane (a) în scopuri precum:

(i) obținerea de la persoana respectivă sau de la o terță persoană a unor informații sau o mărturisire;

(ii) pedepsirea persoanei pentru o faptă pe care acea persoană sau o terță persoană a săvârșit-o sau este suspectată că a săvârșit-o;

(iii) intimidarea sau constrângerea persoanei sau a unei terțe persoane;

sau

(b) pentru orice motiv bazat pe discriminare de orice fel; dar nu include niciun astfel de act care decurge numai din, inerent sau incidental, prevederile Pactului internațional privind drepturile civile și politice

La art. 6 este individualizată infracțiunea prin situațiile:

(i) este funcționar public sau acționează în calitate oficială; sau

(ii) acționează la instigarea sau cu acordul unui funcționar public sau al unei persoane care acționează în calitate oficială;

Art. 1 al Legii oferă detaliat definiția de operare a termenului de tortură: „orice fapt prin care durerea sau suferința severă, fie ea fizică sau psihică, este cauzată în mod intenționat unei persoane în scopuri precum obținerea de la aceasta sau a unei terțe persoane a unor informații sau o confesiune, pedepsirea lui pentru o faptă pe care acesta sau o terță persoană a săvârșit-o sau este suspectată că a săvârșit-o, sau a intimidat sau constrâns-o pe ea sau pe o terță persoană sau pentru orice motiv bazat pe discriminare de orice fel, atunci când o astfel de durere sau suferință este cauzată de sau la instigarea sau cu consimțământul sau acceptarea unui funcționar public sau a altei persoane care acționează în calitate oficială.”²²

²² Actul privind tortura din 1988 a fost consultat la: <https://www.legislation.gov.au/Details/C2004A03741> accesat 19.04.2021

Sancțiunile se stabilesc la nivelul fiecărui stat din Australia.

Canada²³

Canada fiind un stat federal, cuprinde reglementări ce țin de dreptul penal atât la nivelul întregii federații cât și la nivel de state. Cu toate acestea infracțiunea de Tortura este reglementată la nivel federal în art. 269.1, după cum urmează:

(1) Orice funcționar sau orice persoană care acționează la instigare sau cu consimțământul sau acordul unui funcționar, care provoacă tortură oricărei alte persoane, va fi pedepsit cu detențiune **de cel mult 14 ani**.

Definiții

În sensul secțiunii, funcționar înseamnă

- (a) un ofițer pentru pace,
- (b) un funcționar public,
- (c) un membru al forțelor canadiene
- (d) orice persoană care poate exercita autoritatea de stat/

Tortură înseamnă orice act sau omisiune prin care durerea sau suferința severă, fie ea fizică sau psihică, este cauzată intenționat unei persoane cu scopul:

- (i) obținerea de la persoana respectivă sau de la o terță persoană a unor informații sau mărturii,
- (ii) pedepsirea persoanei pentru o faptă pe care persoana sau o terță persoană a săvârșit-o sau este suspectată că a săvârșit-o și
- (iii) intimidarea sau constrângerea persoanei sau a unei terțe persoane sau
- (iv) din orice motiv bazat pe discriminare de orice fel,

În legislația penală Canadiană nu există niciun termen de prescripție pentru aceste infracțiuni.

²³ Codul Penal din Canada a fost consultat la: <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/c-46/page-57.html#docCont> accesat la 16.04.2021

Georgia²⁴

În legislația penală din Georgia, infracțiunile de tortură și tratamentele inumane sau degradante sunt reglementate în articole succesive. Sediul materiei este reprezentat de Art.144³ - Tratament degradant sau inuman: 1. Degradarea sau constrângerea unei persoane sau expunerea acesteia la condiții inumane, degradante și umilitoare, în urma cărora suferă dureri fizice și psihologice severe, - se pedepsește cu privare de libertate de până la trei ani sau cu **închisoare pentru un termen de la șapte până la 10 ani**.

Art. 144 ¹-Tortura reprezintă expunerea unei persoane sau a unei terțe persoane la condiții degradante sau tratarea acesteia într-un mod care provoacă durere fizică severă sau angoasă psihologică sau morală și care are ca scop obținerea de informații, dovezi sau mărturisiri, prin amenințare sau constrângere sau pedepsirea persoanei pentru fapta pe care a comis-o sau o terță persoană a comis-o sau se presupune că ar fi comis-o

2. Aceeași faptă comisă:

a) de către un funcționar sau o persoană care ocupă o funcție echivalentă;

b) abuzând de funcția oficială;

c) în mod repetat;

d) împotriva a două sau mai multe persoane;

e) de mai multe persoane;

f) prin încălcarea principiului egalității persoanelor sau din cauza rasei, culorii, limbii, sexului, religiei, credințelor, punctelor de vedere politice sau de altă natură, apartenenței naționale, etnice, sociale, originii, locului de reședință, statutului material sau titlului;

g) cu bună știință de către făptuitor împotriva unei femei însărcinate, a unui minor, a unei persoane reținute sau private de libertate, a unei persoane neajutorate sau a unei persoane dependente de făptuitor material sau altfel;

h) printr-un angajament încheiat în acest scop;

²⁴ Codul Penal din Georgia a fost consultat la: <https://matsne.gov.ge/en/document/view/16426?publication=209>
accesat 16.04.2021

i) în scopul luării de ostatici,

- se pedepsește cu închisoare **de la nouă an la 15 anii, cu sau fără privarea de dreptului de a ocupa o funcție publică** sau de a desfășura o anumită activitate timp de până la cinci ani.

De asemenea același act săvârșit:

- A) Prin abuz sexual
- B) Grup organizat
- C) Care e rezultat în decesul victimei

Va fi pedepsită cu închisoare de la 12 la 20 de ani și limitarea exercitării unor drepturi.

Perioada de prescripție prevăzută la articolul 71 din codul penal nu se aplică actelor prevăzute la articolele 141 -144 din același cod

Georgia a optat pentru precizarea unui articol separat despre amenințările de tortură.

Articolul 144² - Amenințarea torturii „Amenințarea creării condițiilor sau a aplicării tratamentului sau pedeapsă specificată la articolul 144 din prezenta lege, care se efectuează în același scop, - va fi pedepsit cu o amendă sau restricție de libertate de până la doi ani ”.

Artă. 71 - alin. 5. Perioada de prescripție nu se aplică actelor prevăzute la articolele 144-144 din codul actual.

Regatul Unit

Una dintre tezele infracțiunii de tortură din Codul Penal al Regatului Unit: Un funcționar public sau o persoană care acționează în calitate oficială, indiferent de naționalitatea sa, săvârșește infracțiunea de tortură pe teritoriul Regatului Unit sau în altă parte, și cauzează în mod intenționat dureri sau suferințe grave asupra altei persoane în îndeplinirea sau pretinsa îndeplinire a atribuțiilor sale oficiale.

(2) O persoană care nu intră sub incidența tezei de mai sus comite infracțiunea de tortură, indiferent de naționalitatea sa, dacă:

(a) pe teritoriul Regatului Unit sau în alte părți, provoacă în mod intenționat dureri sau suferințe asupra altei persoane, sau acestea se produc la instigare sau cu acordul său.

(b) funcționarul sau o altă persoană își îndeplinește sau pretinde să își îndeplinească atribuțiile oficiale atunci când instigă la comiterea infracțiunii sau consimte la aceasta sau acceptă.

(6) O persoană care săvârșește infracțiunea de tortură va putea fi condamnată la închisoare pe viață.²⁵

Regimul general al prescripțiilor este reglementat în Regatul Unit prin Legea privind prescripția din 1980.²⁶ Aceasta Lege nu conține termene de prescripție pentru materia penală, cu excepția unor contravenții care sunt de competența unor instanțe de rang inferior. Pentru marea majoritate a infracțiunilor **nu există un regim al prescripției**.

Republica Moldova

În Republica Moldova art. 60 din Codul Penal²⁷ se referă la regimul prescripțiilor în materie penală. Potrivit acestui articol: **Articolul 60. Prescripția tragerii la răspundere penală**

(1) Persoana se liberează de răspundere penală dacă din ziua săvârșirii infracțiunii au expirat următoarele termene:

- a) 2 ani de la săvârșirea unei infracțiuni ușoare;
- b) 5 ani de la săvârșirea unei infracțiuni mai puțin grave;
- c) 15 ani de la săvârșirea unei infracțiuni grave;
- d) 20 de ani de la săvârșirea unei infracțiuni deosebit de grave;
- e) 25 de ani de la săvârșirea unei infracțiuni excepțional de grave.

(8) Prescripția nu se aplică persoanelor care au săvârșit infracțiuni contra păcii și securității omenirii, infracțiuni de război, infracțiuni de tortură, tratament inuman sau

²⁵ Codul Penal din Regatul Unit a fost consultat la:

[https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1988/33/part/XI/crossheading/torture#:~:text=134%20Torture.&text=\(1\)A%20public%20official%20or,performance%20of%20his%20official%20duties](https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1988/33/part/XI/crossheading/torture#:~:text=134%20Torture.&text=(1)A%20public%20official%20or,performance%20of%20his%20official%20duties). 16.04.2021

²⁶ Legea este disponibilă la: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1980/58> accesat 16.04.2021

²⁷ Codul Penal al Republicii Moldova a fost consultat în limba română la:

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125325&lang=ro# accesat 14.04.2021

degradant sau alte infracțiuni prevăzute de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, indiferent de data la care au fost săvârșite.²⁸

Infracțiunile de tortură și tratament inuman sau degradant se regăsesc în articolele:

Art. 4 consacră principiul umanismului în legislația penală din Moldova, astfel la alin. 2 este prevăzut că : *Legea penală nu urmărește scopul de a cauza suferințe fizice sau de a leza demnitatea omului. Nimeni nu poate fi supus la torturi, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante.*

În art. 135¹ care se referă la crime împotriva umanității avem la lit.d: torturarea unei persoane aflate sub paza făptuitorului sau asupra căreia acesta exercită controlul în orice alt mod, cauzând-i vătămări grave integrității corporale sau sănătății, dureri sau suferințe psihice, ce depășesc consecințele sancțiunilor admise de dreptul internațional;

De asemenea la art. 166¹ intitulat tortura, tratamentul inuman sau degradant găsim următoarele prevederi relevante: (1) *Cauzarea intenționată a unei dureri sau a suferinței fizice ori psihice, care reprezintă tratament inuman ori degradant, de către o persoană publică sau de către o persoană care, de facto, exercită atribuțiile unei autorități publice, sau de către orice altă persoană care acționează cu titlu oficial sau cu consimțământul expres ori tacit al unei asemenea persoane, se pedepsește cu închisoare de la 2 la 6 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 3 la 5 ani.* Tot la art. 166¹ la alin. (3): *Tortura, adică orice faptă intenționată prin care se provoacă unei persoane o durere sau suferințe fizice sau psihice puternice cu scopul de a obține de la această persoană sau de la o persoană terță informații sau mărturisiri, de a o pedepsi pentru un act pe care aceasta sau o terță persoană l-a comis ori este bănuită că l-a comis, de a o intimida sau de a exercita presiune asupra ei sau asupra unei terțe persoane, sau din orice alt motiv, bazat pe o formă de discriminare, oricare ar fi ea, atunci când o asemenea durere sau suferință este provocată de către o persoană publică sau de către o persoană care, de facto, exercită atribuțiile unei autorități publice, sau de către orice altă persoană care acționează cu titlu oficial sau cu consimțământul expres sau tacit al unei asemenea persoane, se pedepsește cu închisoare de la 6 la 10 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 8 la 12 ani.*

²⁸ Este de notat că diferența de abordare dintre regimul din Republica Moldova și cel din România este regăsit în articolele legate de prescripție. Alin. 8 din Codul Penal din Moldova prevede expres infracțiunea de tortură ca fiind o excepție de la aplicarea prescripției, pe când articolul omolog din Legea penală românească enumeră doar categoriile de infracțiuni din familiile infracționale: de genocid; contra umanității și de război, facilitând astfel o omisiune a categoriei de tortură sancționată de art. 282, care face parte din categoria „infracțiuni împotriva înfăptuirii justiției”

SUA

Dreptul Penal American este supus mai multor jurisdicții, însă în primul rând jurisdicției generale federale, iar în subsidiar (însă mai frecvent) jurisdicția statelor federale.

Unul dintre documentele cu relevanță pentru materia prezentată în studiu a fost identificat ca fiind „Actul privind protecția victimelor torturii”. Potrivit secțiunii a 2-a actului normativ citat, tortura este definită ca fiind: „orice act prin care se cauzează suferințe fizice sau psihice, în mod intenționat unei alte persoane, cu scopuri precum: obținerea de la victima sau de la un terț de informații sau mărturii; pedepsirea victimei pentru o faptă pe care aceasta sau o terță persoană a comis-o sau este suspectată că ar fi comis-o; intimidarea persoanei respective sau pentru orice motiv legat de discriminare de orice fel”.²⁹

Potrivit Codului 3282 al S.U.A, termenele generale de prescripție aplicabile răspunderii penale pentru infracțiuni este **de 5 ani, dacă nu este prevăzut altfel în Legi speciale**.

Astfel de excepții sunt identificate în o multitudine de acte normative, însă trei categorii de infracțiuni sunt imprescriptibile. Este vorba despre: Omor calificat (USC 3281)³⁰; Fapte de terorism dacă acestea au rezultat în vătămări corporale (USC 3286)³¹; Infracțiuni sexuale săvârșite împotriva minorilor (USC 3283)³².

Pedepsele sunt particularizate pentru fiecare stat în parte.

Turcia³³

În legislația penală din Turcia, tortura apare reglementată precum și regimul prescripțiilor se regăsesc în Codul Penal. Tortura apare reglementată la art. 94 după cum urmează: (1) Un funcționar public care săvârșește orice acțiune față de o persoană, încălcând demnitatea umană și care determină persoanei respective suferințe fizice sau psihice sau care afectează capacitatea de a percepe sau capacitatea sa de a acționa prin liber arbitru

²⁹ Textul actului normativ a fost consultat la: <https://www.loc.gov/law/find/hearings/pdf/00011262831.pdf> accesat 20.04.2021

³⁰ Disponibil la: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/3281> accesat 20.04.2021

³¹ Disponibil la: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/3286> accesat 20.04.2021

³² Disponibil la: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/3283> accesat 20.04.2021

³³ Codul Penal din Turcia a fost consultat la: https://www.legislationline.org/download/id/6453/file/Turkey_CC_2004_am2016_en.pdf accesat 16.04.2021

Va fi supus unei pedepse cu închisoarea **de la trei la 12 ani**.

(2) În cazul în care infracțiunea este comisă împotriva:

a) un copil, o persoană care este incapabilă fizic sau psihic de a se apăra pe sine sau a unei femei însărcinate;

b) unui funcționar public sau unui avocat din cauza îndeplinirii atribuțiilor sale, **se va aplica o pedeapsă cu închisoarea de la 8 la 15 ani**.

(3) În cazul în care fapta se desfășoară sub formă de hărțuire sexuală, făptuitorul va fi condamnat la o **pedeapsă cu închisoarea de la 10 la 15 ani**,

(4) Orice altă persoană care participă la comiterea acestei infracțiuni va fi condamnată într-un mod echivalent cu respectivul funcționarul public.

(5) În cazul în care infracțiunea este comisă prin omisiune, pedeapsa nu va fi redusă.

În 2013 prin Legea 6459 articolul a fost completat printr-un nou alineat care prevede că: **Nici o infracțiune de prescripție nu se aplică acestei infracțiuni**

Bibliografie

1. <https://www.altalex.com/>
2. <https://www.aph.gov.au>
3. http://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.http_act_text?id=32204
4. <https://docstore.ohchr.org/>
5. https://www.echr.coe.int/documents/convention_eng.pdf
6. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:12012P/TXT&from=EN>
7. <https://www.finlex.fi/en>
8. https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stgb
9. [https://hudoc.exec.coe.int/eng#{%22EXECIdentifier%22:\[%22004-6454%22%22\]}](https://hudoc.exec.coe.int/eng#{%22EXECIdentifier%22:[%22004-6454%22%22]})
10. <https://justice.gov.mt>
11. <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/3283>
12. <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/c-46/page-57.html#docCont>
13. <https://www.legis.md>
14. <https://www.legislation.gov.au/>
15. <https://www.legislation.gov.uk>
16. <https://www.legislationline.org>
17. <https://www.loc.gov/law/find/hearings/pdf/00011262831.pdf>
18. <https://matsne.gov.ge>
19. <https://www.finlex.fi/en>
20. https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stgb
21. <https://www.ohchr.org/en/udhr/>
22. <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/522012015002/consolide>
23. <https://www.senat.fr>